

Oecumenische Vieringen Groningen

Overweging De ander maakt mij

OVG 31 mei 2026 Serie over Solidariteit

Mariëlle Thorbecke

Burgemeester Van der Laan zei het al; ‘Wees een beetje lief voor elkaar’ en ik leerde thuis de stevige versie; ‘Wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook aan een ander niet’.

Waarom geven mensen elkaar dit mee? Omdat we hopen dat mensen in hun vroegste bestaan hebben ervaren, dat ze ontvangen worden, tot groei kunnen komen, ook in moeilijke situaties. Ook Levinas is vanuit die beleving tot zijn filosofie gekomen. Ik haal hem hier gelijk aan,--; ‘We beslissen niet om goed te zijn. Het goed-zijn gaat, vóóraf, aan iedere beslissing van onze wil’. *Al langer geleden raakte deze zjn van Levinas mij, want – het stemt me hoopvol.* Hij zegt; ‘het is van extreem belang dat de mens de goedheid als vertrekpunt neemt, Goedheid komt niet- je leeft ‘t al.’

Levinas legt uit; ‘Vanuit goedheid, een belangeloze goedheid, ben ik verantwoordelijk. Ieder ander mens gaat mij aan. In de zin van: uw zaken gaan mij aan.’ Dat is wat hij het messiaanse moment noemt in de menselijke ervaring. Hij zegt; ‘het feit dat de mens geroepen is tot dat messiaanse moment, dat maakt hem uniek en uitverkoren’.

‘Wij mensen zijn geroepen, uitverkoren om de oproep van de ander te beantwoorden. Daarin bestaat onze uniciteit/uniciteit. Dat bedoelt Levinas met messias-zijn, dat we kunnen zeggen ‘ik ben gekomen om de wereld te redden’.

Dat redden en bevrijden -legt hij uit- betekent dat je de ander hoort, en ziet. Dat de ander er mag zijn, dat een ander bij je binnen mag komen. Dat is groei die in elk mens zit, dat je dat kúnt. En we hopen te zien en te horen dat in-ons-samenleven we al met elkaar verbonden zijn, als broeder en zuster. Vóór elk initiatief van mij of de ander, zijn we al met elkaar verbonden als hoeders van elkaar, legt Levinas uit. Dit is ook de kern van de 'broederschap en zusterschap', die niet alleen vooráfgaat aan de vrijheid, maar er ook de voorwaarde en uitgangspunt van is. --anders kunnen we niet leven en elke dag ons ding doen. *Ik ben hier zoekende naar het fundament van solidariteit.* We zijn al verbonden met elkaar, of we nu willen of niet, “uw zaken gaan mij aan”. Dat gaat dus, boven het elkaar nodig hebben of ruil uit; We hopen dat de Ander mij ziet, en hoort – en- dat **ík** de ander zie en hoor.En dat allemaal, terwijl we die ander nooit helemaal begrijpen, of dat ik kan verwachten dat die ander mij begrijpt. Het kan wringen. De ander kan nooit mij zijn, het blijft een mysterie. ->>het gaat erom- Sta je open voor de ander?--.

De levenslijn die je in Johannes kan lezen kan geen vastomlijnd recept zijn, voor hoe je moet zijn. Deze levenslijn geeft groei. Door je verbinding met de ander groei je, en krijg je dat terug van die ander- je staat open, je hoort en ziet wat er gaande is. De Ander maakt mijn ik, verwoordde Levinas. Het kan per dag veranderen, maar Betekenis kan toenemen.

De ziel van jouw 'zelf' bestaat er juist in >>naar de ander toegekeerd te staan. En daarmee kan de ander op zijn beurt >>>naar jou toegekeerd staan. En dán-, ben je solidair met elkaar. Zoals uit het gedicht blijkt; “tis goed in 't eigen hert te kijken” en vervolgens ‘dat ik mijn armen heb gewonden rondom een hoofd dat eenzaam was’. >> je verbindt je met de ander in zijn doen en laten. Je verbindt je met elkaar.

Het er voor de naaste zijn, is mijn diepste wezen, zegt Levinas. En dat bedoelt hij ook met 'ik word door God geraakt, en dat beweegt mij naar die ander-- en dáárdoor-- kan ik ópenstaan voor die ander.' *Dit inspireert mij en ik probeer Levinas dat na te zeggen.*

Vorige week zaterdag zat ik in de Koninklijke Schouwburg bij de voorstelling van de Nederlandse acteur Nasrdin Dchar met de voorstelling “Wat als...” Een voorstelling waarin hij ons meenam op een reis langs angsten; De nachtmerries van zijn dochter, de angsten van zijn vader, zijn eigen angsten.... Hij vergelijkt zijn angsten met de angsten van een moeder in Gaza met wie hij appt. Hij wil iedereen nabij zijn, ze redden. Zijn telefoon geeft hem de kans ‘de zaak van de ander’ tot zijn zaak te maken, maar hij gaat er tegelijk onder gebukt. Zijn vrouw wijst hem erop dat hij blokkeert, niet meer communiceert met zijn eigen gezin, zich vervreemdt. Ze vraagt hem minder op zijn telefoon te zitten en ook vader en echtgenoot in hun gezin te zijn.’ – “De liefde voor elkaar -- is hier!”

De voorbereidingsgroep haalde inspiratie bij de psychiater Dirk de Wachter. In zijn laatste boek ‘Wachten, een levenshouding’ geeft hij een ‘beleggingsadvies’ voor op de lange termijn. Zijn advies is; om te beleggen in verbinding. Sámen met mensen te willen zijn. Net zoals Nasrdin Dchar wil verbinden en zich daarom **wil uitspreken** over het onrecht van die moeder die haar zoon in een lijkzak had moeten begraven. Hij zoekt een manier om solidair te zijn. Gericht te zijn op de ander.

Dirk de Wachter pleit voor wachten als een levenshouding om tot verbinding te kunnen komen. Het is een pleidooi voor bedachtzaam-zijn. Het kúnnen wachten of vertragen is eigenlijk ook een vorm van goed zorgen voor jezelf. Er komt dan ruimte voor echte verbinding maken met de ander. Voor de essentie van het leven, -hoe we als mens bedoeld zijn. Maar HoeDan als die wereld buiten Niet wacht? Wat moeten we met dat appèl? Door wachten vertraag je, kan je Zien, realiseer je je, en ga je open, geef je jezelf de ruimte om te zien wat er gaande is.

Dan komt het moment, dat je kiest voor Verbinding- je wacht niet langer, maar kiest voor solidariteit. Wachten is nuttig totdat je innerlijk Weet dat langer wachten uitstel is, van jouw solidair zijn. “Niet-wachten” kan soms erg belangrijk zijn. Nasrdin Dchar maakte in zijn voorstelling die urgentie -niet te wachten// zich uit te willen spreken-door zijn angst heen - voelbaar. *En ik voelde die* – in het Haagse- om de hoek bij het Binnenhof -- terwijl 2 rijen achter mij oud-premier Schoof zat waar zoveel kritiek op was geweest dat hij zich niet uitsprak. *Hoe hoorde hij dit?*

Zorgvuldigheid in verbinding met anderen.---, vraagt van ons stil te staan bij de wijze hoe we met elkaar communiceren. Kunnen we onbevooroordeeld en uit werkelijke nieuwsgierigheid naar de ander het gesprek aangaan? Staan we open voor mogelijkheden en verwondering? --Wachten als levenshouding betekent dus ook,- het kunnen opschorten van een oordeel.

Als gemeenschap is het belangrijk te investeren in ‘verbindend communiceren’. Het is daarom eigenlijk geheel logisch, dat de Drijfveren-groep bezig is gegaan met oefenen in ‘verbindend communiceren’. Het levert praktische handvatten op hoe we voorkomen dat we in de communicatie elkaar verliezen en de verbinding wordt verbroken.

Je kan de ander pas zien als je door je angst heen gaat, je niet door angst laat blokkeren. Voor Levinas is dat dus de enige manier om je uit jezelf te bevrijden, door je te richten op het andere dan jezelf.”

Levinas zegt: ‘Zonder de ander “ben ik er niet”. Zonder de Ander, ben ik geen mens.’

Mijn moeder leerde mij ’Wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook aan een ander niet’.

En zo leer ik mijn zoon in diezelfde geest; ‘leef je in!’